

TAR IBOLYA

TEGYEY IMRE
(1930. XII. 22. – 2021. III. 17.)

90 teljes évet és egy évnegyedet élt. Személyében egy szakmánkat meghatározó, jelentős generáció egyik utolsó képviselőjét veszítettük el. Életútja a történelmi körülmények miatt nem volt zökkenőmentes, de nem is a leginkább nehezítettek közé tartozott. A kalocsai jezsuita gimnáziumban kitűnő megalapozottságra tett szert, az ottani könyvtár révén pedig gimnáziuminál magasabb szintű ismeretekre, amit természetesen az egyéni érdeklődés és a kvalitásokat a megfelelő irányba és mederbe terelő tanári útmutatás is motivált. A tanári „fortélyokból” sokat elleshetett itt, amit későbbi hivatásában kiválóan hasznosított. A nagy történelmi cezúra miatt innen először a budapesti Piarista Gimnáziumba, majd a Madáchba került, utóbbiban érettségizett le, hogy azután az ELTE hallgatója legyen. Olyan szakokat választott (görög, latin, magyar, történelem), amelyek iránt már gimnazista korában elköteleződött. Zeneszeretete révén volt még egy titkos ábrándja, a karmesterség, de ez későbbi éveiben mindössze az otthoni „vezénylésekben” ment teljeseedsbe; viszont a zene logikája az ókori nyelvek mellett meghatározta gondolkodását, ami már a komputerezáció első szakaszában és később is ennek a technikának érdeklődő, legújabb eredményeit is felhasználó művelőjévé tette.

Görög és latin szakon a legkiválóbbakat: Moravcsik Gyulát, Marót Károlyt, Szabó Árpádot, Borzsák Istvánt, Harmatta Jánost hallgathatta. S ha lett volna státusz az 1955-ben végzett Tegye Imre számára, bizonyára az egyetemen tartják, így viszont – saját bevallása szerint is szerencséjére – gimnáziumi állást kapott az esztergomi Dobó Katalin Gimnáziumban, amelyet 1930-ban Boldog Margit Gimnázium néven alapítottak. 1961-től vezetőtanárként alkalmazták a budapesti Radnóti Miklós Gyakorló Gimnáziumban, ahonnan Borzsák István meghívására 1964-ben a debreceni Klasszika-Filológiai Tanszékre került végig kitarván itt, de más óraadói vagy félállásos megbízásokat is elvállalván. Még a Radnóti Gimnáziumban való működése idején 1962-től 1964-ig Hahn István felkérésére óraadó volt az ELTE-n, Miskolcon 1992-től 1996-ig a Latin Tanszéken, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen pedig 1997-től 2002-ig. Leghosszabb ideig, félállású docensként a szegedi JATE Klasszika-Filológiai Tanszékén oktatott, 1988 és 2002 között. Már ezek az adatok is rávilágítanak hallatlan munkabírására, több olyan év is volt, amikor háromszöveget, négyszöveget írt le heti utazásaival, ami a legcsekélyebb negatív hatással sem volt órái színvonalára.

Született tanáregyéniség volt, érdeklődő, megértő, segítőkész, figyelmes, minden újra nyitott, dinamikus, az óráin sosem volt holtpon, magával ragadó, szellemes előadó. Gimnáziumi tanár korában is elvárásolta tanítványait (akik hosszú évtizedek után is szeretettel emlékeztek rá), akárcsak később az egyetemi hallgatókat. És milyen szerencse, hogy több egyetemen magyar szakos hallgatóknak is tartott előadásokat az ókori görög és római irodalomról, mert így még többekhez tudta közel hozni ezt a korszakot

szellemes, sziporkázó előadásaival. Tudta, mit hogyan kell tanítani, átadni. Ez az általa írt egyetemi jegyzetekben és tankönyvekben is tetten érhető: az *Auctores Latini* sorozatban megjelent Plautus- és Terentius-kötet a legjobbak közé tartozik; a *Bevezetés az indoeurópai nyelvtudományba* vagy *A latin nyelv története* című egyetemi jegyzetei tanulhatók, világos felépítésűek és a témával kapcsolatos hiedelmek ellenére nem unalmasak.

Tudományos működésének két fő területe volt, az egyik a mykenológia. Ezt egyrészt megint csak a minden új iránt való érdeklődése határozta meg, másrészt pedig az a felismerés, hogy a mykenológia szakirodalma – fiatal tudományág lévén – jóval kisebb terjedelmű egy-egy klasszikus szerzőről írottakhoz képest, így az 50-es, 60-as évek sa-nyarú viszonyai között is van esély a legfontosabb munkák beszerzésére. Kihívás is volt a lineáris B nyelvemlékek tanulmányozása, melyben a már említett eredők által meghatározott logikai gondolkodás is segítette. E témakörben kongresszusi és konferencia-előadásai, publikációi nemzetközi szinten is ismertté tették.

A másik fő terület a görög közép- és újkomédia (Menandros) és a római komédia (Plautus, Terentius) volt, kutatásai e területen sok új szempontot villantottak fel, eredményeit tudományos előadásokban, szövegkiadásokban és szövegértelmezésekben, valamint tanulmányokban foglalta össze.

A magyar klasszika-filológia egyik legnagyobb teljesítményének, a *Görög–magyar nagyszótár*nak a létrehozásában ideális társa volt Kapitánffy István. Ők ketten fejezték be a Györkösy Alajos és Szabó Miklós által megkezdett munkát, a meglévő cédulanyagot feldolgozva és kiegészítve. Tegye Imre ezenkívül még szerkesztett egy diákok számára igen jól használható *Latin–magyar* és *Magyar–latin kisszótárt* is, ezek körülbelül a modern nyelvi kisszótárak és középszótárak közt foglalnak helyet.

Tegye Imre minden megnyilatkozásában – a köznapitól az oktatóin át a tudományosig – tetten érhető volt az a hallatlanul fürge és asszociatív észjárás, gondolkodás, ami annyira egyedivé és megunhatatlanná tette. Szellemi frissességét úgyszólván a legutolsó időkig megőrizte, ahogyan munkaképességét is. A debreceni kiadványok sokat köszönhetnek precízségének és a szakmain túl számítógépes szerkesztői tudásának.

Színes egyéniségéből a már említett tulajdonságok mellett nem hiányzott a kritikusság, ami sosem jelent meg túlzó mértékben, és az olykori szarkazmus sem, ami viszont csak az arra „érdemeseket” érintette.

Tevékenységének elválaszthatatlan meghatározója volt az írásbeliség és szóbeliség. Hiányozni fog minden vonatkozásban.

TAR IBOLYA
SZTE BTK Klasszika-filológia és Neolatin Tanszék
taribolya@gmail.com